

Monitor Brede Welvaart

& de Sustainable Development Goals

2024

Nederland is 'hier en nu' een sociale en welvarende samenleving

Brede welvaart 'hier en nu' betreft de persoonlijke kenmerken van mensen en de kwaliteit van de omgeving waarin zij leven.

Een hechte samenleving met hoog subjectief welzijn, hoge materiële welvaart en veel werk

Nederlanders hebben grote tevredenheid met het leven en met aspecten daarvan, zoals de woning, de woonomgeving, werk en vrije tijd, en het sociale leven. In 2023 gaf 84,2 procent het leven een 7 of hoger. De Nederlandse samenleving is hecht. In de EU27 is Nederland een van de landen met de hoogste cijfers voor vertrouwen in anderen, vertrouwen in instituties, sociale contacten en deelname aan verenigingen. Nederland hoort ook bij de meest welvarende landen van de EU27. Het mediaan besteedbaar inkomen van huishoudens neemt trendmatig toe. Economisch kwetsbare groepen worden relatief kleiner. Het aandeel in de bevolking van laagopgeleiden, werklozen, zzp-ers, werknemers met een flexibele arbeidsrelatie, huishoudens met een laag inkomen en weinig vermogen, en mensen met gezondheidsproblemen daalt trendmatig. De mogelijkheden voor deelname aan de arbeidsmarkt zijn groot en groeiend. De vacaturegraad is relatief hoog en stijgt, het onbenut arbeidspotentieel neemt af, en de langdurige werkloosheid is relatief laag en daalt. Steeds meer mensen werken. De nettoarbeidsparticipatie neemt trendmatig toe en bereikte in 2023 met 73,1 procent het hoogste percentage ooit, en is het hoogste percentage in de EU27. Het gemiddelde uurloon is hoog vergeleken met andere EU-landen. De verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen worden kleiner.

Niet iedereen profiteert van de hoge materiële welvaart

Het percentage van de bevolking dat onder de Europese armoedegrens leeft (de relatieve armoede) neemt trendmatig toe. In de meest recente jaren stond de koopkracht onder druk. Tussen 2022 en 2023 namen het percentage huishoudens met problematische schulden en het aantal dakloze mensen toe. In 2022 nam de koopkracht af, voor het eerst in bijna tien jaar, door de sterk gestegen kosten van levensonderhoud. Het percentage mensen dat zich veel zorgen maakt over de financiële toekomst was in 2022 en 2023 aanzienlijk hoger dan in 2021. Veel kwetsbare groepen zijn relatief klein en nemen af, maar alles bij elkaar genomen gaat het nog altijd om honderdduizenden mensen.

Wonen en leefomgeving ontwikkelen minder gunstig

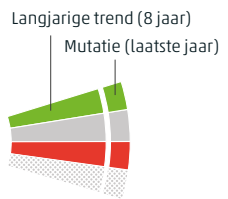
Het huren of kopen van woningen wordt steeds duurder

De woninghuur, de kosten voor aanschaf en bezit van koopwoningen en de ratio tussen de vraagprijs en de verkoopprijs van woningen nemen trendmatig toe door een tekort aan woningen en een gebrek aan doorstroming. Het tekort aan woningen is voor 2023 geraamd op 390 duizend woningen. Een vijfde van de jongvolwassenen woont nog in het ouderlijk huis. Dit percentage stijgt, al is het veel lager dan in de meeste andere EU-landen. Het percentage van hun inkomen dat huishoudens daadwerkelijk uitgeven aan huisvesting (de woonquote) is relatief hoog maar daalt trendmatig. Een steeds kleiner deel van de huishoudens ervaart de woonlasten als erg zwaar. In 2020 (voor de energiecrisis) was het Nederlandse percentage het laagste van de EU. De kwaliteit van woningen is over het algemeen goed en de tevredenheid met de woning is groot.

Brede-welvaartstrends en SDG's 'hier en nu' in beeld

Onderstaande cirkel visualiseert de trendmatige ontwikkeling en de meest recente verandering van alle indicatoren die bij elkaar het beeld vormen in de dimensie 'hier en nu', gegroepeerd in acht thema's. Daaronder wordt van dezelfde indicatoren aangegeven hoe Nederland het doet in vergelijking met de andere EU-landen.

Legenda

Stijging Brede Welvaart
Geen verandering
Daling Brede Welvaart
Onvoldoende data(kwaliteit)

- 01

Tevredenheid met het leven
- 02

Ervaren regie over het eigen leven
- 03

Mediaan besteedbaar inkomen
- 04

Individuele consumptie
- 05

Gezonde levensverwachting mannen
- 06

Gezonde levensverwachting vrouwen
- 07

Overgewicht bij volwassenen
- 08

Langdurige werkloosheid
- 09

Nettoarbeidsparticipatie
- 10

Hoogopgeleide bevolking
- 11

Tevredenheid met vrije tijd

12

Tijdverlies door files en vertraging

13

Tevredenheid met werk (werknemers)

14

Totale woonquote (huur en koop)

15

Thuiswonende jongvolwassenen (25-29 jaar)

16

Tevredenheid met woning

17

Contact met familie, vrienden of buren

18

Insprak en verantwoordingsplicht

19

Vertrouwen in instituties

20

Vertrouwen in andere mensen

21

Ontwikkeling normen en waarden

22

Vrijwilligerswerk

23

Vaak onveilig voelen in de buurt

24

Slachtofferschap van traditionele criminaliteit

25

Beheerde landnatuur in Natuurnetwerk Nederland

26

Kwaliteit van zwemwater binnenwateren

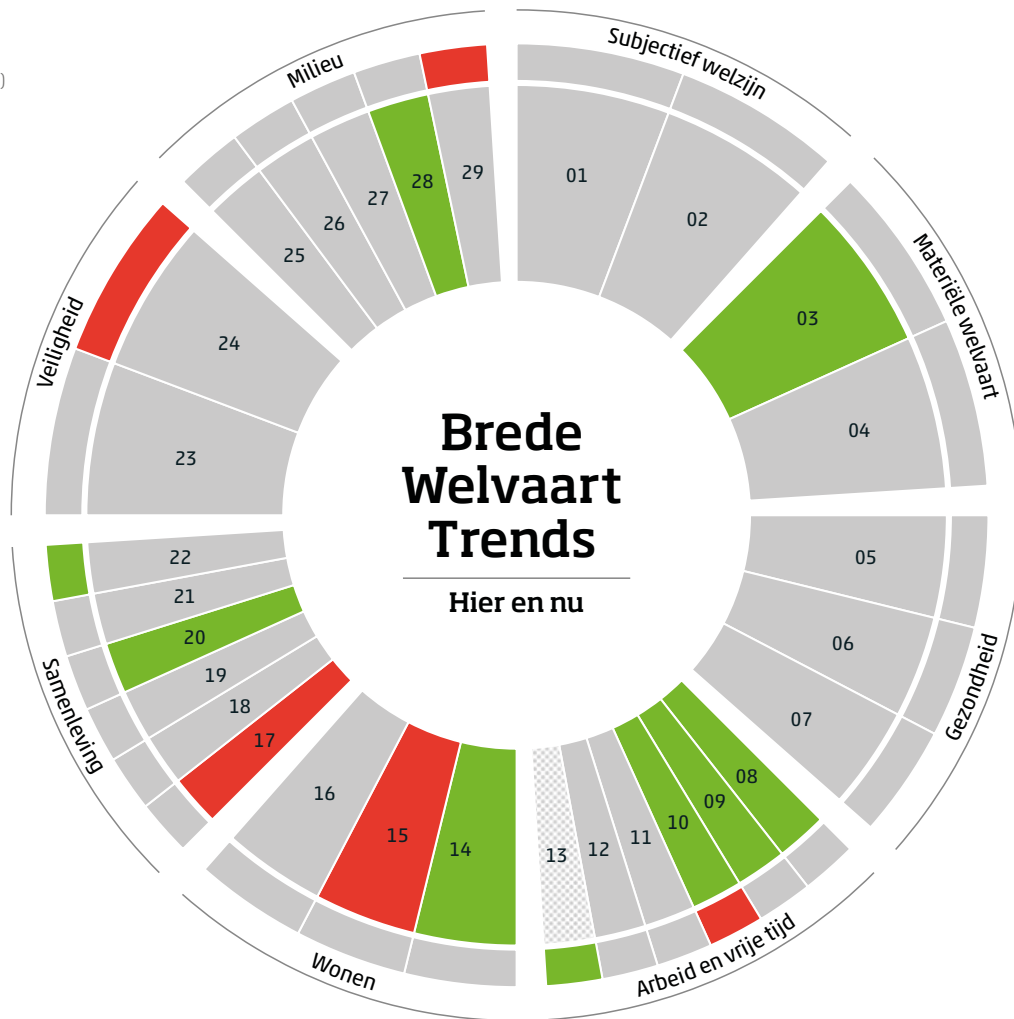
27

Stikstofdepositie en landnatuur

28

Stedelijke blootstelling aan fijnstof (PM_{2,5})

29

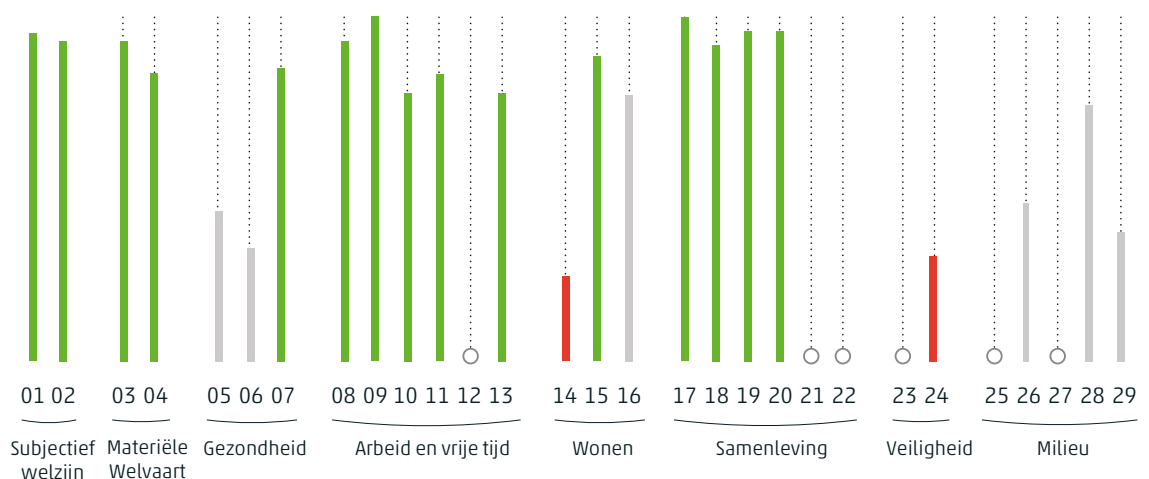
Milieuproblemen

Positie in EU

De balken geven de positie aan van Nederland in de Europese Unie per indicator.

Legenda

Bovenin EU-ranglijst
Middenpositie
Onderin EU-ranglijst
Geen data

Na jarenlange verbetering is veiligheid stabiel geworden

In 2023 gaf 19,9 procent van de bevolking van 15 jaar of ouder aan slachtoffer te zijn geweest van traditionele criminaliteit, zoals geweld, inbraak, diefstal en vernieling. Dit is meer dan in 2021, meer dan in veel andere EU-landen, en de jarenlange trendmatige daling is gestopt. Ook is het percentage jonge mannen en vrouwen dat wel eens is gedwongen om seksuele dingen te doen die zij niet wilden, tussen 2017 en 2023 (bijna) verdubbeld: bij jongens van 2 naar 4 procent en bij meisjes van 12 naar 20 procent. Het aantal geregistreerde misdrijven per 100 duizend inwoners daalt nog wel trendmatig. Het vertrouwen in justitie en politie is groot en het vertrouwen in de politie groeit trendmatig.

Milieuproblemen in de leefomgeving

De luchtkwaliteit van de leefomgeving verbetert door een daling van de stedelijke achtergrondconcentratie van fijnstof en van de emissies van verzurende stoffen (zwaveloxide, stikstofdioxide en ammonia). In andere opzichten wordt de leefomgeving minder schoon. In vergelijking met andere EU-landen heeft een groot deel van de huishoudens hinder van geluidsoverlast door burens en verkeer. De overlast neemt bovendien trendmatig toe. Het percentage van de bevolking dat kampt met vuil en verontreiniging of andere milieuproblemen in de naaste omgeving is licht toegenomen. De aanwezigheid van vogels in de stad neemt trendmatig af. De chemische en biologische kwaliteit van het zoete oppervlaktewater is slecht.

Huidige ontwikkelingen wijzen op een lagere brede welvaart voor de volgende generaties

Brede welvaart 'later' betreft de hulpbronnen die volgende generaties nodig hebben om eenzelfde niveau van welvaart te kunnen bereiken als de huidige generatie. Wanneer de huidige generatie de beschikbare hulpbronnen uitput of verslechtert, kan de volgende generatie niet eenzelfde brede welvaart 'hier en nu' bereiken. Dat kan betekenen dat het leven anders wordt ingevuld zonder dat de brede welvaart per se lager wordt. Wanneer natuurlijk kapitaal wordt uitgeput, helemaal wanneer dat wereldwijd gebeurt, komt de basis van het menselijk leven in gevaar.

Economisch, menselijk en sociaal kapitaal zijn min of meer stabiel. Natuurlijk kapitaal daalt in omvang en kwaliteit. De druk op natuur en klimaat blijft hoog ondanks geleidelijke verduurzaming van de economie. Een aantal instituties dat voor de brede welvaart van de volgende generaties nodig is, lijkt vast te lopen. Als de huidige ontwikkelingen zo doorgaan, zal de volgende generatie een lagere brede welvaart 'hier en nu' bereiken.

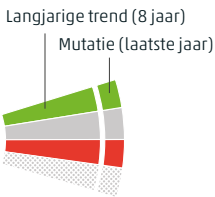
De omvang van de natuurlijke ruimte neemt af en de kwaliteit van ecosystemen verslechtert

De 'groen-blauwe' ruimte per inwoner neemt trendmatig af. Het aandeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)-areaal in het totale landoppervlak stijgt niet langer trendmatig. In 2019 hoorde Nederland bij de EU-landen met de hoogste fosfor- en stikstofoverschotten. Een teveel aan fosfor en stikstof heeft negatieve gevolgen voor de kwaliteit van oppervlaktewater en ecosystemen zoals heide, bos en duinen. De milieudruk door stikstofdepositie is groot: in 2021 kampte bijna twee derde van alle landnatuur met een overschrijding van de kritische depositiewaarde. De kwaliteit van het zoete oppervlaktewater is slecht. De kwaliteit van het zeewater verbetert maar is relatief gezien niet goed. Als gevolg van de verslechterende leefomstandigheden gaat de biodiversiteit op het land en in zoetwater en moeras achteruit. Ook de populatie van boerenlandvogels neemt af.

Brede-welvaartstrends en SDG's 'later' in beeld

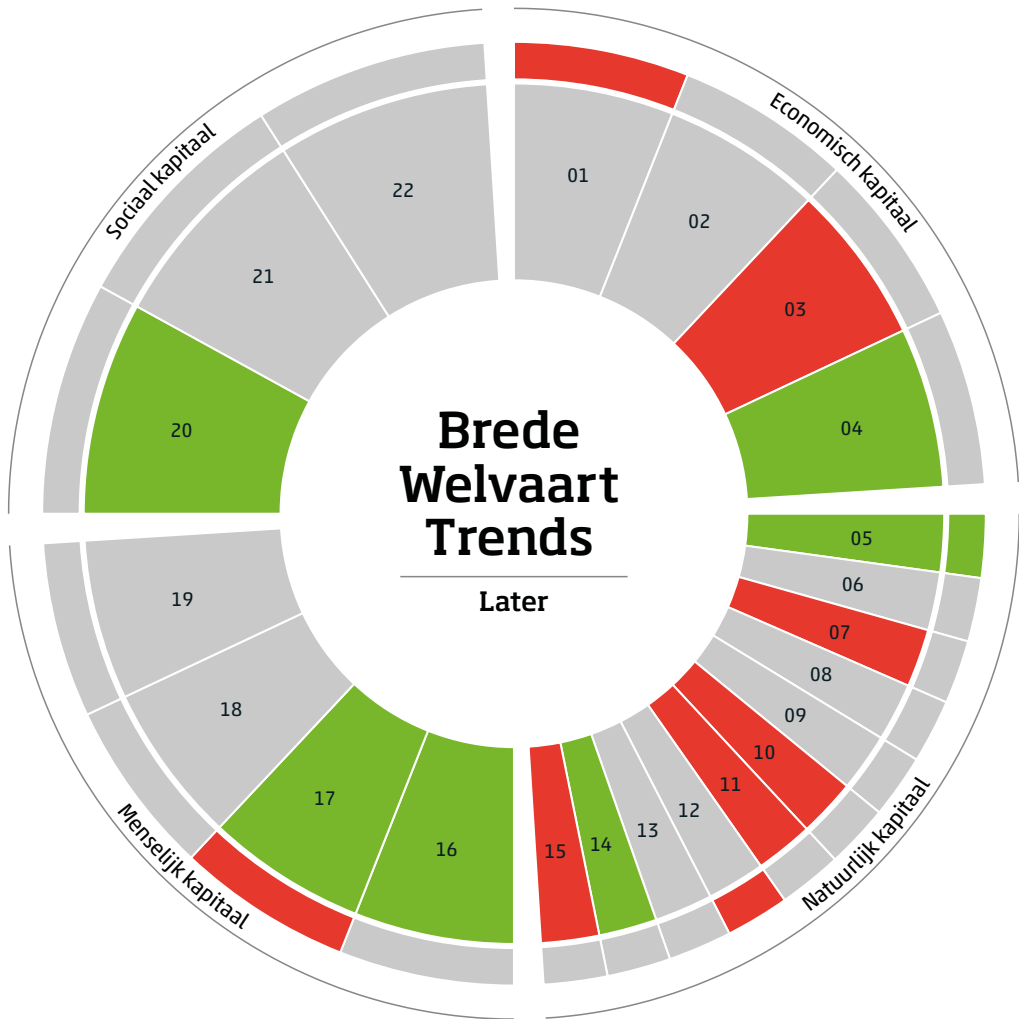
Onderstaande cirkel visualiseert de trendmatige ontwikkeling en de meest recente verandering van alle indicatoren die bij elkaar het beeld vormen in de dimensie 'later', gegroepeerd in acht thema's. Daaronder wordt van dezelfde indicatoren aangegeven hoe Nederland het doet in vergelijking met de andere EU-landen.

Legenda

- Stijging Brede Welvaart
- Geen verandering
- Daling Brede Welvaart
- Onvoldoende data(kwaliteit)

01 Fysieke kapitaalgoederenvoorraad	08 Fosforoverschot	17 Hoogopgeleide bevolking
02 Kenniskapitaalgoederenvoorraad	09 Stikstofoverschot	18 Gezonde levensverwachting vrouwen
03 Gemiddelde schuld per huishouden	10 Fauna van het land	19 Gezonde levensverwachting mannen
04 Mediaan vermogen van huishoudens	11 Fauna van zoetwater en moeras	20 Vertrouwen in andere mensen
05 Opgesteld vermogen hernieuwbare elektriciteit	12 Oppervlaktewater van voldoende chemische kwaliteit	21 Discriminatiegevoelens
06 Beheerde landnatuur in Natuurnetwerk Nederland	13 Onttrekking grondwater	22 Vertrouwen in instituties
07 Groen-blauwe ruimte, exclusief reguliere landbouw	14 Stedelijke blootstelling aan fijnstof (PM _{2,5})	
	15 Cumulatieve CO ₂ -emissies	
	16 Gewerkte uren	

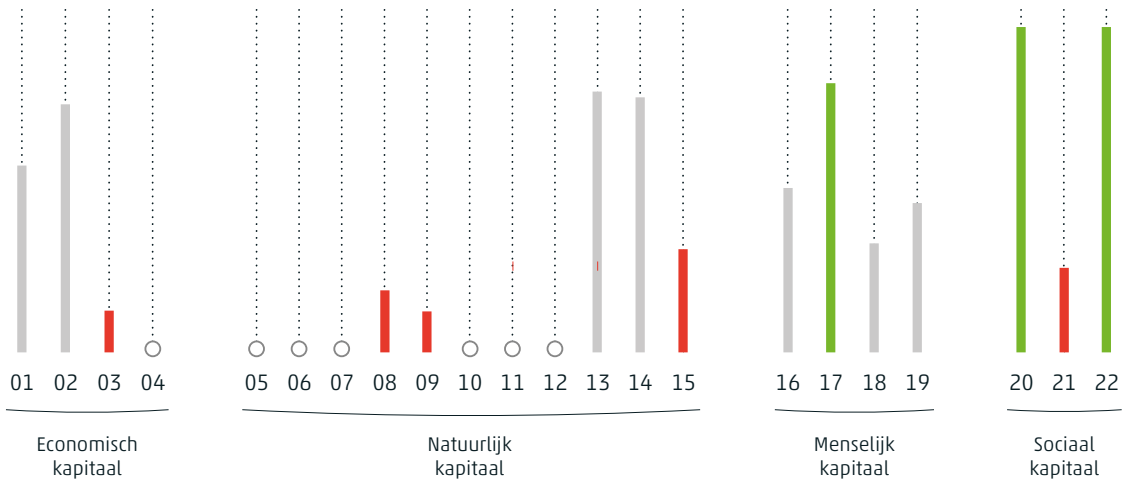

Positie in EU

De balken geven de positie aan van Nederland in de Europese Unie per indicator.

Legenda

- Bovenin EU-ranglijst
- Middenpositie
- Onderin EU-ranglijst
- Geen data

De duurzaamheid van watergebruik neemt af. De waterstress neemt trendmatig toe en in de afgelopen jaren leidden droge zomers tot meer waterverbruik door landbouw en drinkwaterbedrijven.

Ondanks verduurzaming blijft de druk van economische activiteiten op natuur en klimaat hoog

De productieprocessen van Nederlandse bedrijven worden geleidelijk duurzamer. Het opgestelde vermogen voor hernieuwbare elektriciteit uit wind, water en zon is fors toegenomen. Bedrijven gaan steeds efficiënter om met energie, grondstoffen en materialen. Ook de productie in de landbouw wordt in bepaalde opzichten steeds duurzamer. Economische groei en broeikasgasemissies zijn momenteel zelfs ontkoppeld: het bbp groeit, terwijl broeikasgasemissies afnemen. Nederland hoort echter net als in voorgaande jaren bij de EU-landen met de hoogste druk op natuur en klimaat. Vergeleken met de EU zijn broeikasgasemissies hoog. Ook de milieudruk van de landbouw is hoog. De veestapeldichtheid is de hoogste in de EU27. Bij het areaal biologische landbouw en eiwitrijke gewassen staat Nederland bijna onderaan de EU-ranglijst. Het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen is per euro landbouwproductie een van de laagste in de EU, maar per hectare een van de hoogste. De benuttingspercentages van stikstof en fosfor zijn laag vergeleken met de EU. Methaanemissies per inwoner horen bij de hoogste in de EU.

Noodzakelijke instituties lijken vast te lopen

Instituties die voor de brede welvaart van de huidige generatie en voor de volgende generaties nodig zijn, lijken vast te lopen. De druk op de brede welvaart 'later' wordt geleidelijk opgevoerd door vergrijzing, verstedelijking, migratie en andere langetermijnontwikkelingen. Er is schaarste aan personeel in zorg en onderwijs. Huren en verkoopprijzen van huizen stijgen en doorstroming stakt door de krapte op de woningmarkt. Vergrijzing zet de duurzame financiering van de welvaartstaat en de opbouw van pensioenvermogens onder druk. Kritieke systemen zijn kwetsbaar. Banken, watervoorziening en zorg hebben een essentiële maatschappelijke functie en staan onder druk. Er is ook sprake van een trendmatige daling van de perceptie onder burgers van de kwaliteit van overheidsregelgeving, de effectiviteit van het overheidsbestuur, de rechtsorde, en de mate waarin de publieke sector als vrij van corruptie wordt beschouwd.

Brede welvaart 'elders': Veel handel met hoge-inkomenslanden en hoge invoer grond- en hulpstoffen

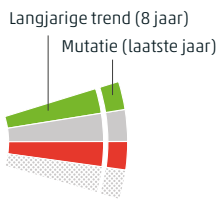
Brede welvaart 'elders' betreft de effecten van de keuzes die Nederlanders maken op banen, inkomens, (niet-hernieuwbare) hulpbronnen en het milieu in andere landen.

Nederland draagt met handel en hulp bij aan de brede welvaart in andere landen. De invoer van goederen uit lagemiddeninkomens- en hoge-inkomenslanden stijgt trendmatig. De invoer uit lage-inkomenslanden is klein. De meeste effecten van handel komen terecht in hoge-inkomenslanden. Inkomensoverdrachten en ontwikkelingshulp zijn relatief hoog vergeleken met andere EU-landen en inkomensoverdrachten stijgen trendmatig. De hoeveelheid fossiele energiedragers, biomassa, metalen en niet-metalen mineralen die per inwoner wordt ingevoerd, hoort bij de hoogste van de EU27.

Brede-welvaartstrends en SDG's 'elders' in beeld

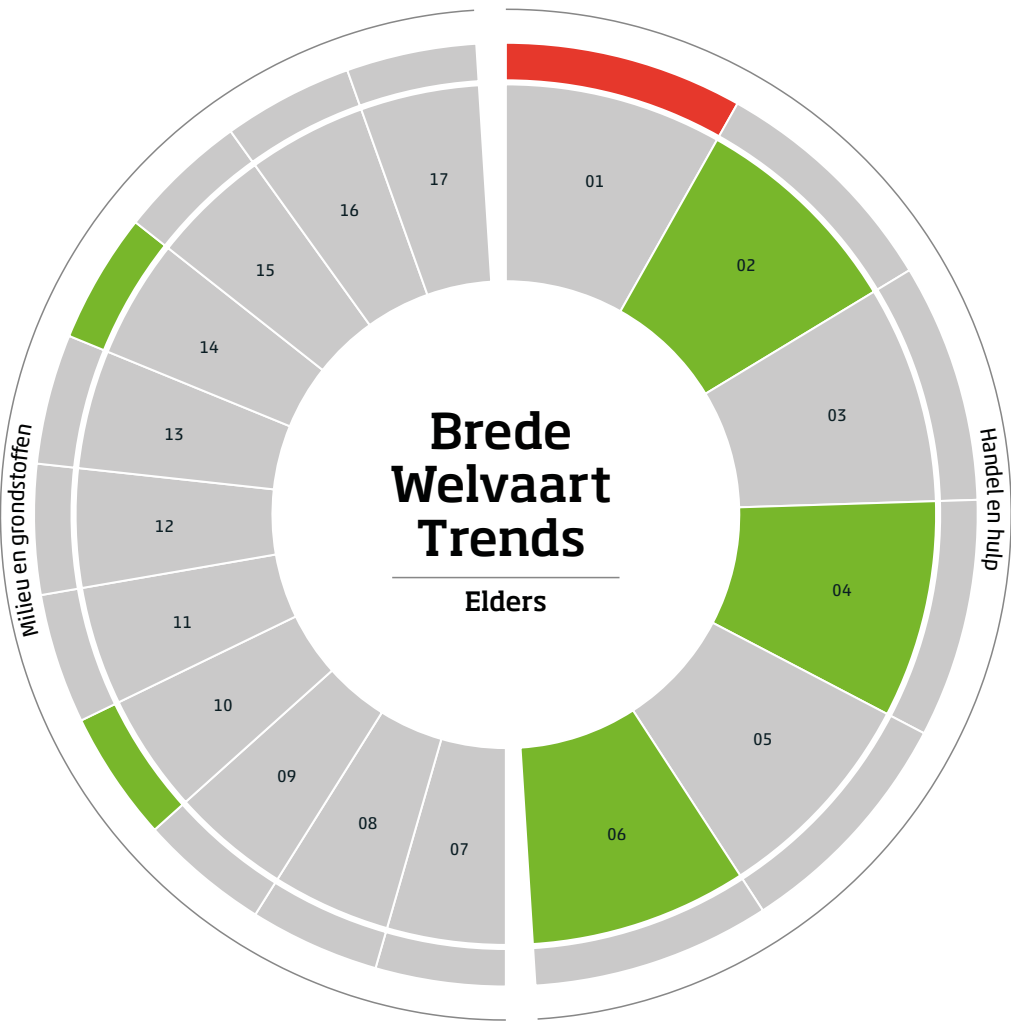
Onderstaande cirkel visualiseert de trendmatige ontwikkeling en de meest recente verandering van alle indicatoren die bij elkaar het beeld vormen in de dimensie 'elders', gegroepeerd in acht thema's. Daaronder wordt van dezelfde indicatoren aangegeven hoe Nederland het doet in vergelijking met de andere EU-landen.

Legenda

- Stijging Brede Welvaart
- Geen verandering
- Daling Brede Welvaart
- Onvoldoende data(kwaliteit)

- 01 Invoer van goederen uit lageinkomenslanden
- 02 Invoer van goederen uit lagemiddeninkomenslanden
- 03 Invoer van goederen uit hogemiddeninkomenslanden
- 04 Invoer van goederen uit hogeinkomenslanden
- 05 Ontwikkelingshulp
- 06 Overdrachten
- 07 Invoer fossiele energiedragers
- 08 Invoer fossiele energiedragers uit LDC's
- 09 Invoer metalen
- 10 Invoer metalen uit LDC's
- 11 Invoer niet-metaal mineralen
- 12 Invoer niet-metaal mineralen uit LDC's
- 13 Invoer biomassa
- 14 Invoer biomassa uit LDC's
- 15 Landvoetafdruk
- 16 Grondstofvoetafdruk
- 17 Broeikasgasvoetafdruk

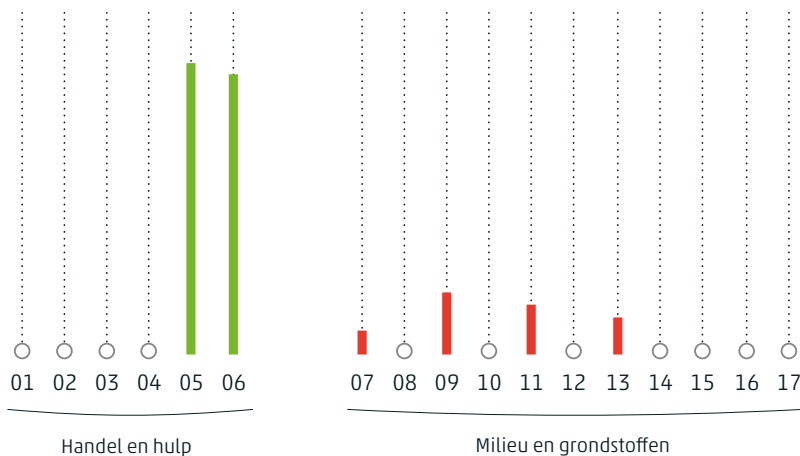

Positie in EU

De balken geven de positie aan van Nederland in de Europese Unie per indicator.

Legenda

- Bovenin EU-ranglijst
- Middenpositie
- Onderin EU-ranglijst
- Geen data

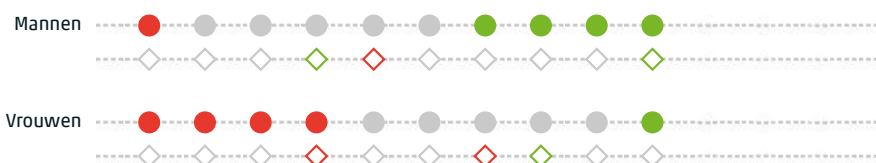

Jongvolwassenen blijven achter in hun brede welvaart

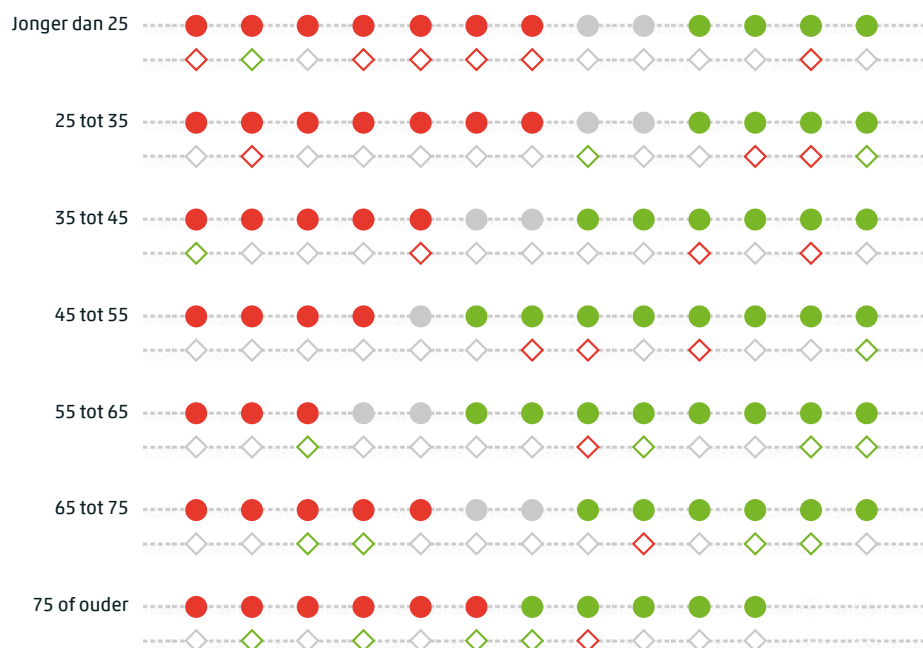
De brede welvaart 'hier en nu' is niet gelijk verdeeld over de bevolking. De brede welvaart 'hier en nu' is het minst gunstig voor de jongste groepen tot 35 jaar. De brede welvaart is veel gunstiger voor 45- tot 65-jarigen en voor 75-plussers. Ten opzichte van 2019 is de verdeling van de brede welvaart in grote lijnen niet veranderd. Het meest in het oog springend is dat de jongere leeftijdsgroepen er relatief iets op zijn achteruitgegaan, net als de hoogopgeleiden en mensen die buiten Europa geboren zijn. Aan de andere kant gingen 65-plussers en mensen die zelf in Nederland zijn geboren en hun ouders ook, er juist vrij vaak op vooruit.

Verdeling van brede welvaart in meest recente jaar en relatieve ontwikkeling sinds 2019

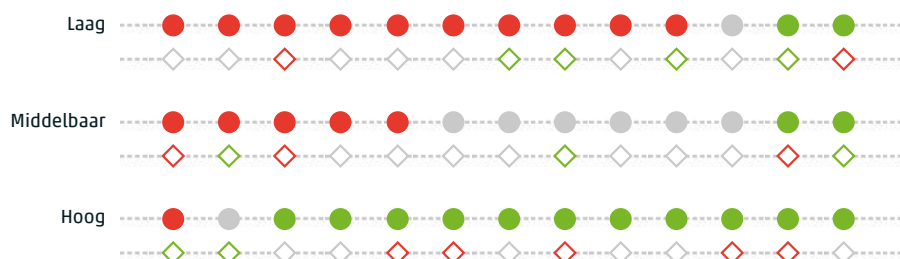
Geslacht

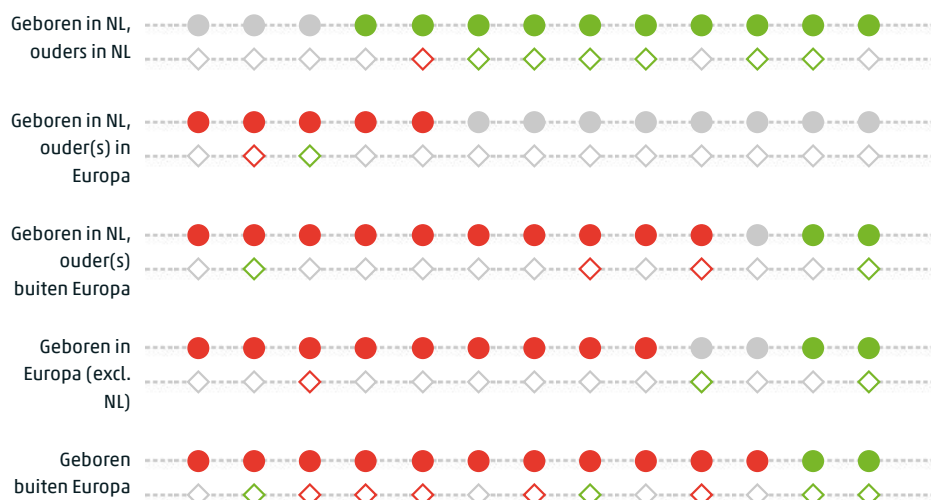
Leeftijd

Onderwijsniveau

Herkomst

De bolletjes geven per indicator aan waar bevolkingsgroepen een significant hogere (groen) of lagere (rood) welvaart hebben dan het nationaal gemiddelde (grijs). De ruitjes geven aan of het cijfer van een bevolkingsgroep zich sinds 2019 (2022 voor tevredenheid met werk) bij een indicator gunstiger (groen) of ongunstiger (rood) heeft ontwikkeld dan het nationale gemiddelde.

● Meest recente jaar
◇ Relatieve ontwikkeling ten opzichte van 2019

De verschillen tussen bevolkingsgroepen die bij de aparte indicatoren te zien zijn, gaan niet per se over dezelfde mensen. Op individueel niveau kunnen uitkomsten op verschillende thema's zich opstapelen. Bij een deel van de mensen is op veel thema's een hoge of juist een lage brede welvaart te zien. De stapeling van gunstige uitkomsten is sterk geconcentreerd bij hoogopgeleiden, bij mensen die in Nederland geboren zijn met ouders die dat ook zijn, en 45- tot 65-jarigen. De stapeling van ongunstige uitkomsten komt vooral voor bij laagopgeleiden, bij mensen die buiten Europa zijn geboren en bij 65- tot 75-jarigen. Ten opzichte van 2019 zijn er minder mensen met stapeling van gunstige of ongunstige uitkomsten: de middengroep is gegroeid. De stapeling van gunstige uitkomsten nam fors af bij jongeren tot 35 jaar en bij mensen die zelf in Nederland geboren zijn met tenminste één ouder die buiten Europa geboren werd.

Monitor Brede Welvaart & de Sustainable Development Goals 2024. De indicatoren in de 2024-editie van de monitor zijn bijgewerkt tot 24 maart 2024. Op de website van het CBS is alle onderliggende informatie toegankelijk gemaakt, inclusief een technische toelichting en tabellen met de gebruikte data. In de monitor ligt de nadruk op trends op de middellangetermijn, gebaseerd op datapunten in de periode 2016-2023.

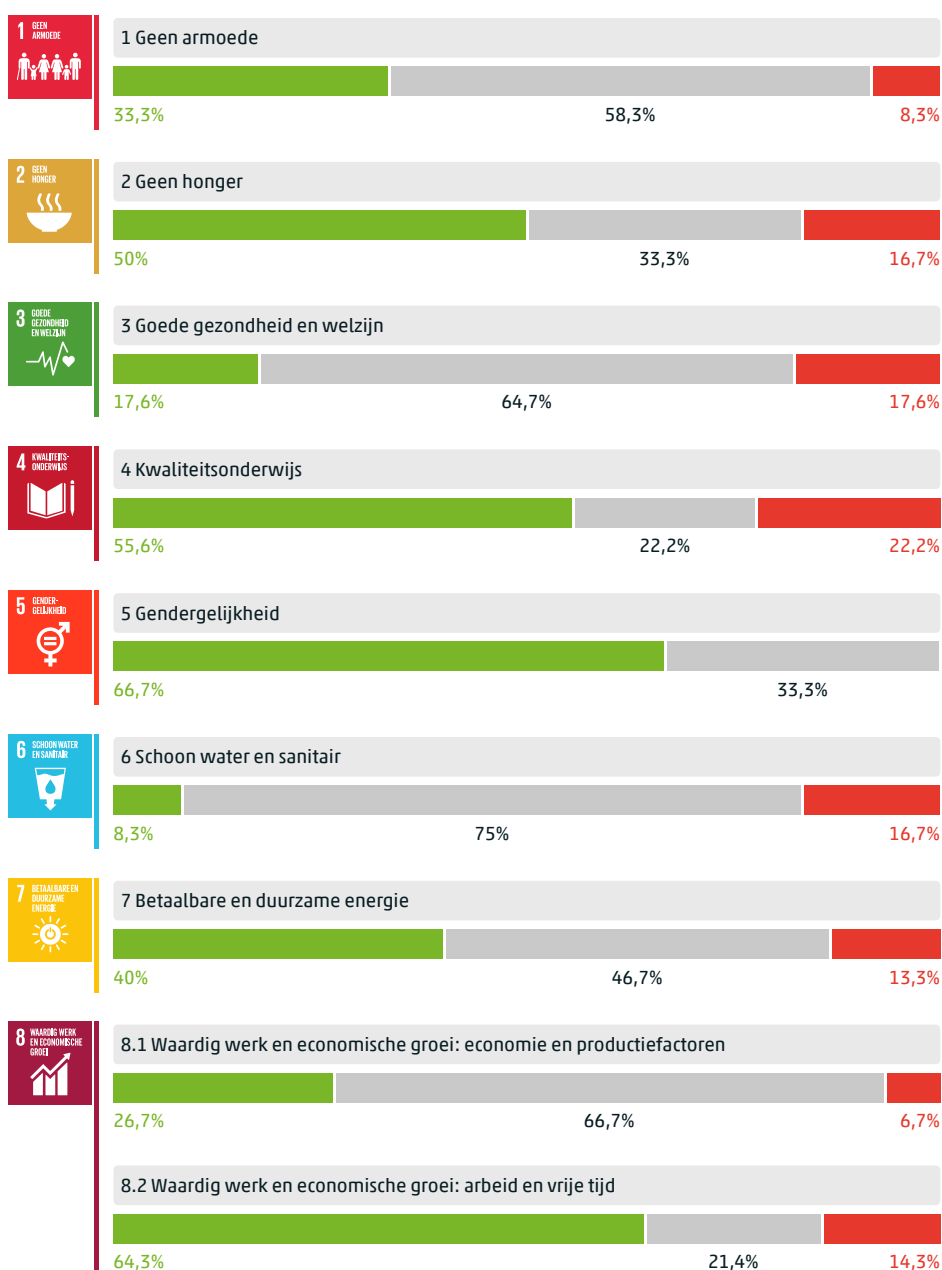

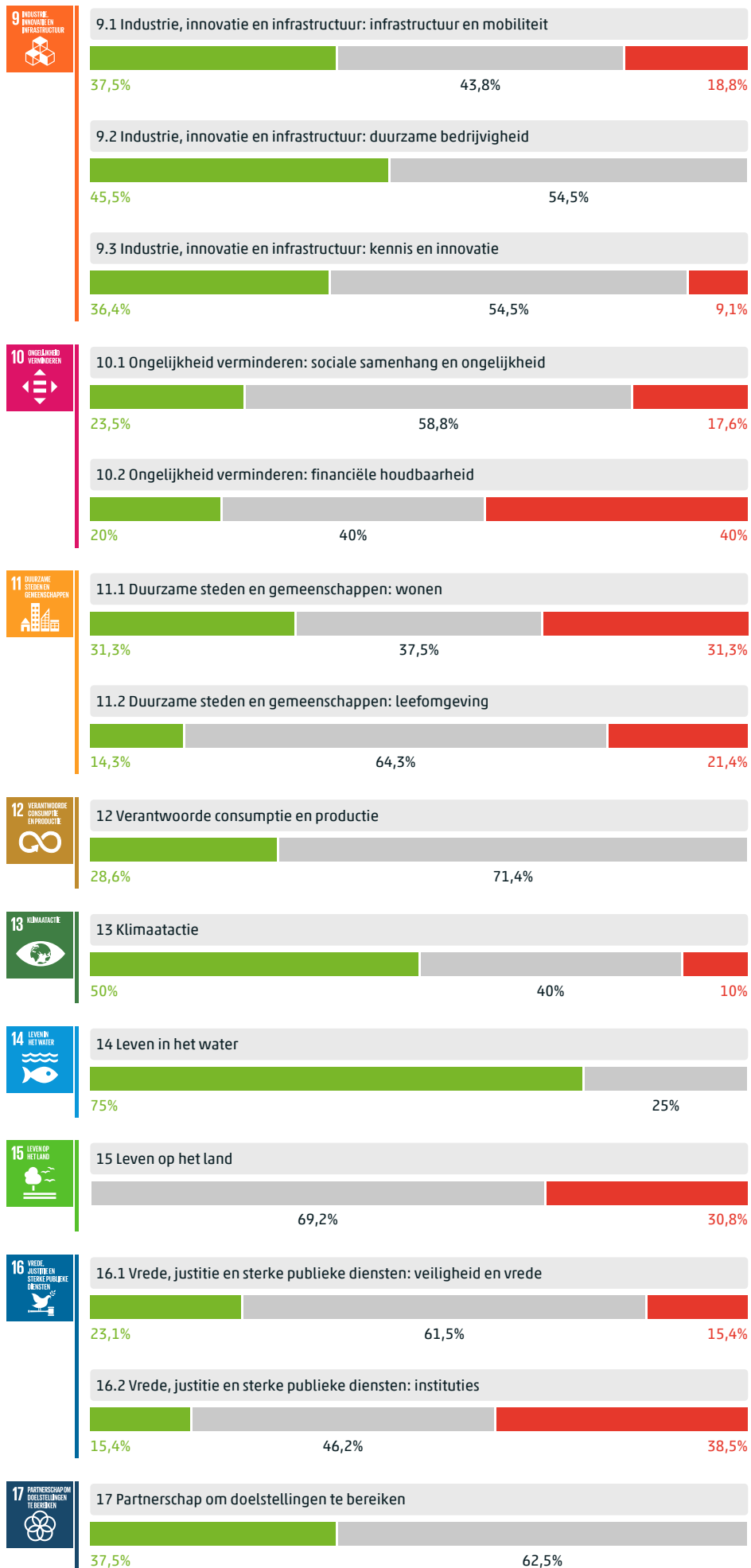
Sustainable Development Goals

De 17 SDG's zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld. Regeringsleiders van 193 landen committeerden zich aan deze agenda voor duurzame ontwikkeling die loopt tot 2030. We zijn inmiddels over de helft van de termijn waarbinnen de doelen gehaald moeten zijn. Meer dan de helft van de indicatoren beweegt zich in de richting van hogere brede welvaart in leven in het water (SDG 14), gendergelijkheid (SDG 5), arbeid en vrije tijd (SDG 8.2), kwaliteitsonderwijs (SDG 4), geen honger (SDG 2) en klimaatactie (SDG 13). Een kwart of meer van de indicatoren beweegt zich in de richting van lagere brede welvaart bij financiële houdbaarheid (SDG 10.2), instituties (SDG 16.2), wonen (SDG 11.1), en leven op het land (SDG 15). Nederland staat in de EU27 hoog op de ranglijst bij geen armoede (SDG 1), sociale samenhang en ongelijkheid (SDG 10.1), instituties (SDG 16.2), en duurzame bedrijvigheid (SDG 9.2).

Trends in Nederland van de 17 SDG^{plus}-doelstellingen

Deze figuur toont per doelstelling het aandeel in het totale aantal gemeten indicatoren.

Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van de brede welvaart van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld.

Voor wat er **feitelijk** gebeurt

Uitgave 2024